

партнерські відносини між НСЗУ та приватними лабораторіями, залучаючи до цього процесу профільні асоціації для розробки взаємовигідних стратегій.

Залучення приватних лабораторій до Програми медичних гарантій (ПМГ) показало, що в Україні є велика можливість зробити лабораторну діагностику більш доступною для населення, але ця можливість ще не реалізована повною мірою.

Для того, щоб приватні лабораторії могли стабільно та якісно надавати послуги в рамках ПМГ, необхідно значно покращити систему їх фінансування та контролю з боку держави. Для максимального використання можливостей лабораторної діагностики з метою покращення здоров'я українців, необхідно налагодити чітку, адаптивну та дієву співпрацю між державою та приватними лабораторіями.

Список використаних джерел

1. Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році. Постановою Кабінету міністрів України від 24 грудня 2024 р №1503. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1503-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

2. Пресконференція «Приватна медицина в Україні: три роки війни та подальші виклики». Виступ Миколи Скавронського. Асоціація медичних закладів України. URL: <https://www.apmi.com.ua/events/privatna-medicina-v-ukrayini-tri-roki-viyni-ta-podalshi-vikliki-2> (дата звернення: 30.01.2025).

Маєвська Марія

Здобувач першого рівня вищої освіти
кафедри політології політології та державного управління.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
(керівник проф. Олена Чальцева)

РОЗВИТОК МОЛОДІЖНИХ РАД УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Після 2014 року, коли Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС, євроінтеграційний курс держави відчутно позначився на молодіжній політиці. Європейський Союз та Україна домовилися тісно співпрацювати в сфері

молодіжної політики та неформальної освіти молоді [5]. Зобов'язання за Угодою про асоціацію включають заохочення активної громадянської позиції молоді, розвиток навичок та компетенцій поза системою освіти (зокрема через волонтерство) та підтримку обміну молоддю між Україною та ЄС. У відповідь Україна розпочала адаптацію законодавства і впровадження європейських підходів у молодіжній сфері. Важливим кроком стала розробка Національної стратегії державної молодіжної політики до 2030 року (затверджена Указом Президента №94/2021) [6] та ухвалення у 2021 році Закону України “Про основні засади молодіжної політики” [1]. Цей закон визначив принципи і пріоритети молодіжної політики, повноваження органів влади та гарантії участі молоді у формуванні й реалізації такої політики. Зокрема, закон передбачив створення нових інституцій та механізмів, серед яких Український молодіжний фонд – державна установа для фінансування ініціатив молоді грантовими програмами. Таким чином, у законодавче поле України впроваджено європейські стандарти підтримки молодіжних організацій та участі молоді. Україна також врахувала рекомендації та стандарти Ради Європи у молодіжній сфері – від принципів Ревізованої Європейської хартії про участь молоді до рекомендацій Комітету Міністрів РЄ щодо доступу молоді до прав та розвитку молодіжної роботи.

Особливу увагу приділено розвитку молодіжних консультативно-дорадчих органів – молодіжних рад – як інструментів участі молоді в управлінні на місцях. На хвилі децентралізації та за підтримки європейських партнерів з 2015–2016 років в Україні почали масово створюватися молодіжні ради при міських, селищних та сільських радах. У грудні 2018 року Уряд затвердив типові положення про молодіжні ради (постанова КМУ №1198), що унормувало їх статус і діяльність по всій країні. Відтоді кількість таких рад невпинно зростала [3]. Якщо напередодні Євромайдану молодіжні ради були поодиноким явищем, то станом на кінець 2023 року в Україні діяли вже 410 молодіжних рад різних рівнів. Це свідчить про масштабне впровадження європейського підходу – залучення молоді до прийняття рішень – на усій території держави. Таким чином молодь отримує реальні інструменти впливу на формування довгострокової державної молодіжної стратегії і зможе безпосередньо взаємодіяти з урядовими структурами. Вже зараз на місцевому рівні молодіжні ради стали майданчиком, через який молоді громадяни можуть висловлювати “молодіжний голос” і відстоювати свої інтереси у громадах. В низці громад голови молодіжних рад або їх представники введені до складу координаційних рад з питань молодіжної політики чи виступають

радниками голів громад із питань молоді. Така практика відповідає європейським принципам участі молоді у врядуванні, закріпленим у згаданій Європейській хартії та інших стандартах.

Попри відчутний прогрес, імплементація європейських норм у молодіжну політику України стикається з низкою викликів. Інституційна сталість та спроможність молодіжних рад лишаються нерівномірними. Аналіз стану молодіжних рад показує, що більшість із них діють при міських радах, однак значна кількість утворена і в сільських та селищних громадах, що є позитивним трендом децентралізації участі молоді. Водночас рівень активності та впливовості цих рад різниться залежно від підтримки місцевої влади та ресурсного забезпечення. Брак чіткого розуміння ролі молодіжних рад серед деяких посадовців призводить до того, що окремі ради існують формально. Є випадки, коли молодь залучають лише для “картинки” або звітності, без реального врахування їх пропозицій. Такий підхід суперечить європейським стандартам підзвітності і партнерства з молоддю.

Ще однією проблемою є обмежені ресурси і компетентності на місцях. У ряді громад молодіжні ради зіштовхнулися з браком фінансування на свої проекти та відсутністю приміщень чи обладнання для роботи. Хоча держава створила Український молодіжний фонд для грантової підтримки, механізми прямого фінансування рад із місцевих бюджетів поки що непоширені. Для порівняння, у Польщі законодавчо зобов’язано органи місцевого самоврядування забезпечувати адміністративні потреби молодіжних рад – з 2021 року введено обов’язок покривати їх витрати на офіс та діяльність. В Україні ж подібна підтримка залежить від доброї волі місцевої влади. Так само і кадровий потенціал: в багатьох ОТГ відсутні штатні молодіжні працівники або відповідальні особи, які б координували роботу з молоддю. Дослідження Ради Європи відзначає, що на місцевому рівні посадовців, відповідальних за реалізацію молодіжної політики, часто тільки 1–2 особи, і ці функції поєднуються з іншими напрямками (освіта, культура тощо) [4]. Це обмежує увагу до потреб молоді. За оцінками експертів, головною перешкодою у впровадженні молодіжної політики є саме недостатня кадрова спроможність органів влади та надмірна завантаженість відповідальних осіб суміжними обов’язками.

Не менш важливим викликом залишається стандартизація підходів і координація. Попри існування типового положення, молодіжні ради в різних громадах функціонують із різною ефективністю. Відсутність системи моніторингу їх діяльності ускладнює оцінку впливу цих рад. Лише у 2023 році

Міністерство започаткувало більш глибокий аналіз діяльності молодіжних рад та анонсувало впровадження моніторингу на регіональному і місцевому рівнях [2]. До того ж, війна з Росією з 2022 року внесла свої корективи: частина активної молоді виїхала за кордон або перемістилася в межах країни, що послабило деякі молодіжні ради. Проте більшість із них змогли адаптуватися до умов воєнного часу – проводять засідання онлайн, залучають молодь до волонтерської діяльності тощо. Ця гнучкість і витривалість молодіжних рад демонструє їхню цінність навіть у кризових обставинах, хоча й потребує додаткової підтримки.

Для вирішення окреслених проблем та успішної імплементації європейських норм у молодіжну політику України можливі такі варіанти політики (напрямки дій):

- *Інституційне зміцнення молодіжних рад.* Запровадити системну державну підтримку створення і діяльності молодіжних рад на місцях.
- *Розвиток спроможностей та навчання.* Необхідно інвестувати у навчальні програми для членів молодіжних рад і держслужбовців, що з ними працюють.
- *Створення платформи обміну досвідом.* На загальнодержавному рівні, а не лише на рівні Громадських спілок та небайдужих Громадських організацій, доцільно організувати мережу молодіжних рад – регулярний форум або онлайн-платформу, де молодіжні ради різних громад можуть обмінюватися досвідом, ідеями та успішними кейсами.
- *Моніторинг і оцінювання ефективності.* Впровадити систему моніторингу роботи молодіжних рад на регіональному і місцевому рівнях (цей крок уже анонсований Міністерством).
- *Залучення молоді з вразливих груп та сільських територій.* Європейські стандарти наголошують на інклюзивності молодіжної участі (наприклад, Рекомендація CM/Rec(2015)3 щодо доступу молоді з неблагополучних районів до соціальних прав).
- *Законодавче уточнення статусу та повноважень.* Хоч закон 2021 року і встановив нові засади молодіжної політики, можливо, настане потреба ухвалити окремий акт або внести зміни, присвячені саме молодіжним радам.
- *Міжнародне співробітництво та євроінтеграційний діалог.* Продовжувати інтегрувати українські молодіжні ради у загальноєвропейський контекст.

Важливо врахувати, що ці заходи взаємопов'язані: наприклад, навчання

без фінансової підтримки може не дати результату, так само як фінансування без моніторингу ефективності може не привести до якісних змін. Тому формуючи політику, уряду слід реалізувати збалансований пакет, що поєднає інвестиції в людей, у структури та у нормативну базу.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про основні засади молодіжної політики” №1414-IX від 27.04.2021. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/207401.html> (дата звернення: 12.02.2025).
2. Молодіжні ради в Україні – статистичні дані Мінмолодьспорту (аналітична довідка станом на грудень 2023). URL: <https://mms.gov.ua/news/analiz-utvorennia-molodizhnykh-rad-v-ukraini#:~:text=%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C%202023%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%2C,%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D0%B3%D1%258> (дата звернення: 12.02.2025).
3. Постанова КМУ №1198 від 18.12.2018 “Про затвердження типової форми положення про молодіжну раду”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF/ed20181218#Text> (дата звернення: 12.02.2025).
4. Рада Європи. *Youth for Democracy in Ukraine: Phase II – Research Report* (2022). URL: <https://www.coe.int/en/web/kyiv/documents> (дата звернення: 12.02.2025).
5. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, ст. 434 – співробітництво у сфері молодіжної політики (2014). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 12.02.2025).
6. Указ Президента України №94/2021 “Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (дата звернення: 12.02.2025).